

Om hjernen

Hjernen er et bemerkelsesverdig og komplekst organ og veier omtrent det samme som en stor pose sukker. Den kontrollerer hver eneste ting du gjør. Den gjør at du kan tenke, lære, skape og føle følelser, samt kontrollere hvert eneste blink, pust og hjerteslag. Det meste av hjernens aktivitet er utenfor vår bevissthet, og vi stoler på dens enorme evner hvert øyeblikk av hver dag for å holde systemene våre i gang. Vi fordøyer mat, regulerer temperaturen og får lungene til å fungere uten å tenke på det.

Når ting går galt i hjernen, kan det vise seg i endringer i hvordan vi oppfører oss, beveger oss eller ser, eller til og med i hvordan maten smaker for oss, avhengig av hvor i hjernen problemet er.

Primær kreft

En svulst i den delen av kroppen der kreft starter kalles en primær svulst eller primær kreft. Kreft kan ramme alle deler av kroppen, inkludert for eksempel leveren, huden, lungene eller hjernen. Ved lungekreft er primærsvulsten i lungene. Etter hvert som kreften vokser, kan den påvirke nærliggende, normalt vev ved å trykke på det, skade det eller til og med vokse inn i det.

Metastase

Noen ganger bryter kreftcellene seg bort fra den primære kreften og spres andre steder i kroppen, og kreften kan dukke opp på et nytt sted.

Kreftcellene beveger seg rundt i kroppen gjennom blodet eller lymfesystemet. Når kreften sprer seg på denne måten, kalles den nye svulsten en metastatisk eller sekundær svulst.

Hjernemetastaser er ganske vanlig ved lungekreft. De forekommer i rundt 10 % av tilfellene av ikke-småcellet lungekreft (NSCLC) og opptil 50 % av tilfellene av småcellet lungekreft (SCLC).

Det er ikke sikkert at hjernemetastaser påvirker hvordan du føler deg eller hva du kan gjøre, men de kan skape ulike problemer, inkludert:

- Hodepine
- Kvalme eller svimmelhet
- Letargi eller alvorlig tretthet
- Problemer med å bevege deler av kroppen eller problemer med balanse og koordinering
- Nummenhet eller tap av normal berøring og følelse
- Humørsvingninger og atferdsendringer
- Anfall eller kramper
- Forvirring
- Problemer med å lese eller snakke

Hvordan og når disse symptomene utvikler seg med hjernemetastaser avhenger av deres størrelse og hvor de er i hjernen.

Hvordan legen vurderer hjernemetastaser

Når legen mistenker at kreft har spredt seg til hjernen din, uansett om du har symptomer eller ikke, kan de utføre ulike kontroller og tester for å vurdere omfanget og mulige konsekvenser av svulstene.

Disse prosedyrene kan hjelpe ditt medisinske team med å få et klarere bilde av hva som skjer, og samle mer informasjon for å hjelpe deg med å tenke på hva du vil gjøre videre:

• **Nøye nevrologisk undersøkelse (nervesystemtester)**

Det finnes andre tester som brukes til å sjekke nervesystemet ditt, se etter problemer som kan kobles til å ha en hjernesvulst. Testene kan inkludere kontroll av:

- styrke, balanse og koordinasjon i hender og lemmer
- reflekser, slik som refleksen i knærne
- hørsel, syn og følelse i huden
- hukommelse og mental smidighet (ved hjelp av enkle spørsmål eller regning)

• **CT-skanning (datastyrt tomografi)**

En CT-skanner bruker røntgenstråler og en datamaskin til å lage detaljerte 3D-bilder av innsiden av kroppen. Skanningen varer i 10 til 20 minutter, selv om timeavtalen kan være lengre. Du vil normalt være i stand til å gå hjem rett etter det og spise, drikke og fortsette med dagen.

• **MR-skanning (magnetisk resonansavbildning)**

Magnetresonanstomografi er en type skanning som bruker sterke magnetfelt og radiobølger for å lage detaljerte 3D-bilder av innsiden av kroppen.

MR-skanninger er den beste måten å identifisere og vurdere hjernemetastaser. Du kan få en injeksjon av et kontrastfargestoff som kalles gadolinium for å gjøre bildene klarere under skanningen.

En MR-skanner er en kort sylinder, åpen ved begge ender. Du vil ligge på en motorisert seng som flyttes inn i skanneren. Skanneren er ganske smal og kan gi problemer for personer som lider av klaustrofobi. MR-teamet kan forklare og hjelpe deg hvis det bekymrer deg.

Når den skanner, lager skanneren høye bankelyder. Du vil enten få ørepropper eller noen hodetelefoner du kan bruke, slik at du kan lytte til musikk mens skanningen finner sted. Skanningen kan ta opptil en time å fullføre, men er vanligvis mye kortere.

Hvis du har en pacemaker, betyr det vanligvis at du er ikke i stand til å ta MR. Å ha noe metallisk i

kroppen din betyr ikke alltid at du ikke kan ha en MR-skanning, men du bør sørge for at du forteller radiografen om det hvis du har en metallplate, et kunstig ledd eller et cochleaimplantat, for eksempel.

Samlet sett er skanningen trygg og de fleste kan ta den.

• **Biopsi (vevsprøve)**

Noen ganger vil det være klart fra disse testene at det er hjernemetastaser. Noen ganger er det tvil om arten av noe unormalt som blir sett og en biopsi eller vevsprøve vil bli foreslått. Dette vil alltid bli diskutert nøye med deg av kreftteamet ditt. De vil forklare hvorfor dette er nødvendig og hvordan det vil bli utført i ditt tilfelle og hvor lenge du trenger å være på sykehuset.

Prøven sendes til sykehusets patolog som undersøker den nøye for å identifisere hvilken type kreft det er. Det kan vise seg at svulsten er en primær hjernekreft, som har utviklet seg fra hjerneceller.

Det kan imidlertid også vise seg at svulsten faktisk er en sekundær kreft som har utviklet seg fra en primær kreft et annet sted. Tumoren kan dannes av kreftceller som har spredt seg (metastasert) for eksempel fra kreften i lungene dine. Resultatene kan være klare om noen dager, selv om det kan ta litt lengre tid. Ditt medisinske team vil fortelle deg når du kan forvente resultater.

Å vite hvilken type kreft det er, bidrar til å sikre at du får den aller beste behandlingen for deg.

De neste trinnene – avgjøre hva som er riktig for deg

Å ha hjernemetastaser betyr at primær lungekreft har spredd seg fra sin opprinnelige plassering. Det finnes en rekke alternativer for å hjelpe personer med hjernemetastaser:

- Vanligvis er den normale hjernen rundt en svulst vannfylt eller oppsvulmet. Dette kalles ødem og forverrer effekten av selve svulsten. I disse tilfellene anbefaler leger vanligvis en kur med steroidtabletter for å redusere hevelse, og symptomene har en tendens til å forbedres ganske raskt.
- Fjerning av svulsten er mest effektiv når det er bare en som er sett, og når svulster i andre deler

av kroppen ser ut til å være godt kontrollert.

- Strålebehandling og kjemoterapi kan brukes til å krympe svulsten og stanse videre vekst.

Teamet ditt vil jobbe for å gi deg best mulig pleie.

En følelsesfylt tid

Dette kan være en tid med mye følelser.

Oppdagelsen av en hjernesvulst, enten en eller flere, er alltid mest opprørende. Du vil alltid ha litt tid til å bestemme hvilken behandling som er riktig for deg, enten det er på egen hånd eller med støtte fra familien din eller andre nær deg.

Sammen med andre aspekter av behandlingen din, vil lungekreftteamet ditt jobbe sammen med deg for å kontrollere eventuelle symptomer som er til bekymring. De vil samarbeide med deg for å gi all den støtten du trenger og hjelpe deg med å ta behandlingsbeslutninger og motta pleie basert på hva som er viktigst for deg.

Dette er et godt tidspunkt, hvis du ikke allerede har gjort det, for å lage en skriftlig plan for din fremtidige omsorg, slik at det som er gjort med deg og til deg er akkurat det du ønsker.

Omsorg mot slutten av livet

Mange pasienter som lever med kreft frykter symptomer som ikke kan kontrolleres og smerter mot slutten av livet. Det er sant at hjernefunksjoner kan forverres dersom svulstene ikke responderer som forventet.

Men med hjernesvulster er smerte og andre symptomer generelt godt kontrollert ettersom søvnighet sakte tar over.

GLOBAL LUNG CANCER
COALITION

Hjernemetastaser
© Global Lung Cancer Coalition
www.lungcancercoalition.org

Denne informasjonsbrosjyren er utarbeidet av sekretariatet for Global Lung Cancer Coalition (GLCC) og gjennomgått av eksperter på lungekreft. Hvis du vil ha mer informasjon om støtte- og informasjonstjenestene som er tilgjengelige i landet ditt, kan du gå til www.lungcancercoalition.org versjon 1 – juni 2024.